

Ur *Internationalen* nr 25 1983

Ernest Mandel om kapprustningen: Det finns logik i vansinnet

När denna intervju gjordes existerade fortfarande Sovjetunionen. Östblocket, med Sovjet i spetsen, sågs som västs huvudfiende och kapprustningen var i full gång. I intervjun diskuterar Mandel bl a hur socialister och freds rörelsen borde förhålla sig till Sovjets kärnvapenarsenal.

Kan freds rörelsen förhindra kärnvapenkrig? Vad ska socialister ha för inställning till USA:s och Sovjets rustningar — finns det någon skillnad? Ska den nya freds rörelsen i Östeuropa ges stöd?

Dessa och andra frågor diskuterar Ernest Mandel, en av ledarna för Fjärde Internationalen, i nedanstående intervju.

Intervjun gjordes i maj av den danska tidningen *Klassekampen*.

ooOoo

— Vi måste göra en avgörande åtskillnad mellan vår inställning till krig i allmänhet och vår inställning till kärnvapenkrig. Annars kommer vi att råka ut för stora svårigheter och riskerar att sluta som pacifister.

— Krig och revolution — vare sig vi gillar det eller ej — är ett avgörande kännetecken för vår epok. Inte en enda revolution har ägt rum i vårt århundrade, utan att imperialistisk kontrarevolution försökt att dränka den i blod.

— Vill man undgå risken för ett krig, kan jag därför bara ge ett råd: Låt hellre bli med att försöka göra revolution. Å andra sidan vet vi också, att gör vi inte revolution, kommer det att komma ännu fler — och ännu mer meningslösa — krig.

Dödar alla

— Vår generella inställning är därför densamma som Lenin formulerade 1917: Vi fortsätter revolutionen, även om den ökar faran för krig. Självfallet kommer vi att göra allt för att slippa krig, men vi är inga utopister. Därför är vi också förberedda på, att det kommer.

— Detta gäller emellertid inte, när det gäller kärnvapenkrig. Kärnvapen har en speciell egenhet. De dödar alla — utan diskriminering. Därför kan vi inte bara upprepa den klassiska revolutionära vägledningen för handling: Gå in i armén, lär dig att bruka vapen och vänd dom mot den egna borgarklassen. Det duger inte. Man kan inte använda kärnvapen mot sin egen borgarklass, i alla fall inte utan att riskera att ödelägga sig själv och sin egen klass.

— Uppgiften är med andra ord inte att vinna ett kärnvapenkrig, utan att förhindra det.

— Den första slutsatsen vi kan dra av detta är att faran för en total kärnvapenförödelse först försvinner i det ögonblick de imperialistiska borgerskapen avväpnas. Denna uppgift kan bara genomföras inifrån, inte utifrån. Utifrån kan man inte förhindra dessa banditer från att kasta bomber. Därför är revolutionerna i USA, Frankrike och England avgörande för mänsklighetens framtid. Kampen mot upprustningen i dessa länder är en oskiljbar del av kampen för socialismen.

— Av detta följer den andra slutsatsen: Vi stöder alla omedelbara krav från fredsrörelsen, så länge de bidrar till att försvaga krigsfaran ifrån imperialismens sida. Vi är mot Pershing 2-robotar och kryssningsrobotar. Vi är för upplösning av NATO. Vi är mot alla NATO-baser i Västeuropa, vi är mot alla västeuropeiska borgarklassers kärnvapen.

— Den tredje slutsatsen blir, att alla försök att splittra och försvaga fredsrörelsen måste förhindras. Den ska göras så stark som det överhuvudtaget är möjligt. För oss betyder det, att den måste vara oberoende av staten i både öst och väst. Den ska inte reduceras till en rörelse för diplomatiska segrar, den ska vara en rörelse för resultat, här och nu.

— Därför måste rörelsen samlas om ett helt konkret krav, som der" samtidigt kan genomföra aktioner kring. Det är kravet om ensidig nedrustning. Man kan inte mobilisera i t ex England för nedläggning av sovjetiska baser — de finns inte där.

Oberoende

— Jag understryker igen: rörelsen måste och ska vara oberoende av försvaret av Sovjet. Bara genom att hålla fast vid kravet om ensidig nedrustning kan man undvika en splittring av freds- och antikrigsrörelsen. Börjar man att koppla den till stormakternas nedrustningsförhandlingar i Genève, kommer den att splittras fortare än kvickt. I sådana förhandlingar framförs det åtskilliga förslag från båda sidor, och problemet blir då, vilket av förslagen man ska stödja.

— *Hur är det med Sovjetunionens kärnvapen?*

— Vi menar inte, att Sovjetunionen ska använda kärnvapen till att vinna ett eventuellt krig mot imperialismen. Man kan inte försvara sig med kärnvapen. Men vi är för Sovjets kärnvapen av en bestämd orsak; i motsats till imperialisterna är de anskaffade för att undvika och avvärja ett kärnvapenkrig.

— Det är ett faktum, att USA-imperialismen allvarligt övervägde att använda kärnvapen mot "de kinesiska frivilliga" under Koreakriget, mot de kinesiska och vietnamesiska revolutionerna och mot Kuba. Att de inte gjorde det, beror i sista hand på hotet från den sovjetiska kärnvapenstyrkan.

— Att kräva ensidig kärnvapenedrustning av Sovjetunionen av taktiska och propagandamässiga skäl är direkt oansvarigt. Var och en kan se, att imperialismen inte **kommer** att nedrusta. Blev Sovjetunionen pressad till det, kunde det mycket snabbt leda till det man just ville undvika: Ett kärnvapenkrig.

— *Men Sovjetunionen har ju kärnvapen nog att kunna utplåna USA och hela världen flera gånger om. Skulle inte "en gång" vara nog för att ha en trovärdig avskräckningsstyrka?*

— Huruvida det är meningslöst, att Sovjet har vad man kallar en förmåga till "overkill", är uteslutande en tekniskt fråga och inte — som vissa delar av fredsrörelsen gör det till — en fråga om irrationalitet. Det finns, när allt kommer omkring, något rationellt i det tillsynes irrationella. För vad är det som är syftet med kapprustningen? Det är inte att kunna ödelägga världen fem eller tio gånger, men att uppnå en så hög grad av teknisk överlägsenhet, att den slår över i en kvalitativ överlägsenhet. Det rationella ligger alltså i, att den ena sidan försöker att sätta den andra sidans möjlighet till vedergällning ur spel. Därför önskar USA för närvarande att uppnå en förstaslagsförmåga, som i en snabb attack är i stånd att ödelägga alla möjligheter, för Sovjetunionen till att slå igen.

— Om det är möjligt att uppnå en sådan överlägsenhet, kan bara experter avgöra — och med experter menar jag inte nödvändigtvis professorer, utan också de arbetare, som framställer kärnvapen. Men om det är möjligt, så är deltagandet i vapenkapplöpningen absolut nödvändig. Allt annat skulle betyda det samma som att ge imperialismen fria händer till att angripa de koloniala revolutionerna och till att utsätta de byråkratiserade arbetarstaterna för en alldeles oerhörd utpressning.

— Ingen i fredsrörelsen vet om det är möjligt. Och — vill jag påstå — ledarna i USA och Sovjet vet det inte heller. Bara ett praktiskt experiment kan avgöra det. (Och det experimentet vill jag inte anbefalla.) Och detta är ännu ett argument för socialismen.

Hur är det med fredsrörelsen i öst? Den kräver ensidig nedrustning av Sovjetunionen. Det betyder väl att den inte stöds av dig och Fjärde Internationalen.

— Nej, det betyder det inte. Vi stöder den av all kraft, även om vi inte är enig med den på alla områden. T ex stöder vi alla dess krav på arbetarkontroll och offentlig kontroll av atomindustrin.

— Vi vet ju, att byråkratin genomfört försök med kärnvapen på ett fullständigt oansvarigt sätt, där åtskilliga tusen människor dödats, för att säkerhets- och arbetsmiljöförhållandena i atomindustrin inte setts över.

Ärliga kamrater

— Vi är också eniga med de oberoende fredsaktivisterna, när de slår fast att Sovjetunionen använder sitt kärnvapenmonopol till att dominera det övriga Östeuropa. Om det var tal om en verklig socialistisk federation mellan oberoende stater, skulle kärnvapnen vara ställda under gemensam kontroll.

— Däremot stöder vi inte deras krav på ensidig nedrustning av Sovjetunionen. Vi förstår, att de ställer kravet. Vi vet att det bärs fram av indignation och harm över byråkratins förtryck. Därför betraktar vi inte fredsaktivisterna som "agenter för imperialismen", men som goda och ärliga kamrater, som vi måste diskutera med och försöka övertyga. Deras krav på ensidig nedrustning i Öst visar en brist på förståelse av världssituationen, först och främst revolutionen i de koloniala länderna.

— Men för att undvika varje missförstånd; vi uppfattar utvecklingen av den oberoende fredsrörelsen som en entydigt positiv faktor. Därför stöder vi fullt ut deras krav på rätten att organisera sig och trycka allt, som de har lust till. Den insats, den oberoende fredsrörelsen kan spela för en politisk revolution i Östeuropa, är långt större än faran för, att dess felaktiga ståndpunkter kommer att spridas i arbetarklassen. Därför säger vi, att varje undertryckande av dem och andra demokratiska rörelser objektivt är ett stöd till imperialismen.

Intervju: Birger Sörensen